

"Simp ja Vasar, 25. XI 1944"

„Boheem“ jälle Estonias

Giacomo Puccini, itaalia muusikalise verismj silmapaistvamaid esindajaid, on oma ooperis „Boheem“ — valminud a. 1896 — jäädvustanud helides Pariisi kunstnikeelu romantika. See romantika on antud võimalikult tõsielulisel taustal, juhtimata meid muinasloolis-eeterlikesse kõrgusisse, kuhu näiteks Wagner teenäitajaks nii osav on. Me tajume Puccini helides ning sellest lähtuvalt ka lavastuses osakese sellest ilust ja valust, sellest rõõmust ja kurbusest, mis on hingestunud Pariisi kunstniku katusekambrist.

Käesolev „Boheemi“ lavastus ei ole mingi uuslavastus, vaid see on oma üldkontuurides sama, mille Eino Uli andis juba a. 1936. Muidugi pöördlava puudusest tingituna on praeguses lavastuses väikesi muudatusi ja nihutusi, kuid see ei munda oluliselt asja.

„Boheemi“ menu on nii meil kui ka mujal ikka suurel määral olenenud peaosaliste lavakuju sobivusest. Võib olla hõlpsav laulja, kuid siiski mitte olla see Mimi ja Rodolphe, see Marcel ja Musette, keda me leida tahame „Boheemi“ helides. Me otsime siit ennekõike nooruse värskust, nooruse muretust, ja ka see lein, mis haarab endasse „Boheemi“ lõpu, peab olema nooruse lein. Ainult sellel taustal on siin boheemlikkusel oma välu ja mõte.

Aastate kestel oleme tundma õppinud meie laval mitmeidki Mimi'sid. Mitte alati ei ole neil õnnestunud anda nooruse haprust ja hingepuhtust nii mõjuval määral kui seda annab Linda Selliste mäggi Tema laululise endateostuse hindamine kuulub eriarvustuse hoolde, lavakujuliselt aga ja mänguliselt nõtkuselt tuleb avaldada temale täit tunnustust. Ta oskas välja tuua palju kauneid finesse Mimi olemusest ning tema hääle õrn, kuid puhas kõla sobis eriti hästi sellele, et ta häälele elasid silmanähtavalt haaratuna kaasa ka need, kettele „Boheemist“ iga samm on tuntud. Mimiil peab olema esmajoones hea kujuline ja mänguline sobivus Rodolphe'iga. Nende mõlemate vastastikune sobiv teineteisesse peegeldumise peab eriti esile tõstma nende traagilise künnumuse kauniduse. Antud juhul Jaan Haabjärvi Rodolphe'ina jättis kõlgi

rõõmustava mulje. Haabjärvi ei laula külmalt ja kangelt oma partiid maha, vaid ta oskab seda ilmestada üsna hea mängulise leidlikkusega. Antud ossa sobis ta eriti hästi oma nooruslikult välimuselt, kandes endas meeldival määral poeedilikku ekstaasi.

Marcel peabki kujult ja olekulaadilt olema Rodolphe'ile vastand, nagu seda siin ka Vootele Veikat oli. Ants Aasma kerge Schannard'ina ja Benno Hansen filosoof Colline'ina täitsid oma osad korraliku vastavusega. Näiteks Colline'i jumalagajätt oma vana mantliga oli Hanseni poolt antud küllalt meeldiva hingestusega.

Ainult selle boheemlaste kvarteti omavaheline ansambiline kooskõla ei tahtnud hästi vedu võtta. See logises väga mitmelt kohalt, kuid selle parandab loodetavasti järgnevat etenduste vilumus.

Ja Musette. „Musette“il oli palju armastajaid, kuid kõik need olid vaid värsid, mis lõppesid ühe refrääniga — Marcel!; nõnda ütleb Musette'i kohta Henry Murger, kelle novell on aluseks olnud „Boheemi“ libretole. Musette on maailma ooperikirjanduses üks võluvamaid kerge-meelseid naisi. Tema olemus jumalik muretus on ikka andnud „Boheemi“ headete lavastustele erilise sädeluse. Milli Rebase Musette'il oli päris head liikuvust, oli kergemeelse naise tujukust ja turtsakust, millest ta oskas aga ka

läbi paista lasta oma loomuse põhilist headust. Suhtuvalt Marcelile aga tahtnuksime tema olemuses näha enam süütivust. Ta hääle tämbr on siia ossa sobivalt helisev, aga selle väike amplituud ei lase küllalt esile tõusta sellel muusikalisel säral, mille Puccini on eriti Musette'ile andnud.

Theo Puksi majaperemes Benoit võinuks mõjuda vanemana ja tobedamana, et huumor temaga oleks reljeefsemalt mõjule pääsnud. Jaan Johanson rauk-krahvi Alcindorona oli kõigiti sobiv.

Teise vaatuse kohvikuesises pildis tahaks näha enam kirevust ja hoogu, kauplajate, üliõpilaste, grisettide, madruste, nannaiste jne. siia-sinna voogamist ning kirgede ja ihade tuksumist selles mõl-lus. Kuid Pariisi tänavaelu foon, pisut rapane, kuid see, oli tabatud hästi, millele muidugi oluliselt kaasa aitas Vold Haasi leidlik lavapildistik.

„Boheemi“ antud koosseisus ja lavastuses maksab vaadata. Muinasloolis-alle gooriliste ooperi-imede asemel see pakul meile tüki tõsielu, kus nälg käib käsi käes armastusega, kus mõrkjus on segatud magususega, nagu elus endas ikka. Kuna lavastus tuleb üldiselt siiski päris hästi kaasa Puccini muusikale, kõnelde lavastaja tabavast tõlgitsemisoskuses siis ei ole „Boheemile“ reserveeritud õhtu mitte mahavisatud õhtu.

A.